

RAKVERE RAJOONI ASULANIMEDE KÄÄNAMISEST

● KEELEJUTTU ●

Ajalehe 11. juuni 1977. a. numbris kirjutasime Rakvere rajooni kohanimede õigekirjutusest, kuid nimenormi juurde kuulub ka nime käänamine. Praktilise tarvituse seisukohalt on tähtis teada, kas asulanime tuleb kasutada sise- või väliskohakäänetes. Eesti NSV asulanime-de sõnaraamatu koostamisel tuli lähtekohaks võtta kohalik pruuik, kuid Keele ja Kirjanduse Instituudi nimekartoteegis (üle 358 000 sedeli) puudusid andmed paljude külanimede kohaliku tarvituse kohta. Sellest saime üle Emakeele Seltsi murdekorrespondentide, maakoollide eesti keele õpetajate ja külanõukogude abiga, kes saatsid meile väärtuslikku materjali. Veel kord suur aitäh kõikidele tublidele abilistele:

Kohtadelt saadud andmed olid sageli aga vasturääkivad. Paratamatult tuli nimerühmiti kohakäänete tarvitust ühtlustada ja seepärast ei saadud kõiki kohalikke eripärasusi arvestada. Üldiselt on sõnaraamatus esitatud laiemalt kasutatavad kohakäänded. Mitme võimaluse puhul pole näidatud, mis kohakäanne on eelistatud, mis mitte. Kuni Eesti NSV asulanime sõnaraamatu trükist ilmumiseni saab sinna veel parandusi teha. Kui lugejad märkavad allpool esitatud külanimede käänamises mingeid ebatäpsusi, siis palume nendest teatada Keele ja Kirjanduse Instituudile (200105 Tallinn, Sakala 3).

Käesolevas kirjutises tuleb juttu ainult praegu kehtivatest külanimedest, mis on kinnitatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega 25. veebruaril 1977. Ühtlase tarvitusega rühmi leiame liitüveliste nimede hulgast. Nii kasutatakse küla- (*Auküla, Vaeküla, Kõrvküla, Ridaküla, Rajaküla, Lammasküla, Eesküla, Lemmküla, Kantküla, Nõmmküla, Loksaküla, Uudeküla, Uusküla, Aruküla, Kaliküla, Ojaküla, Paasküla, Kännuküla, Liivaküla, Raeküla*), metsa- (*Aasumetsa, mõisa- (Vanamõisa, Uuemõisa), palu- (Ohepalu), pere- (Aaspere, Jõepere, Võipere, Võsupere), saare- (Kaasissaare, Pedassaare, Sakussaare)* ja valla-lõpulisel nimesid (*Lügvalla*) sisekohakäänetes. Järjekindlalt on sisekohakäänetes velle-lõpulisel nimesid (*Idavere, Kisuvere, Arbavere, Kihlevere, Mõndavere, Võduvere, Alekvere, Ilistvere, Kellavere* jne.). Väliskohakäändeis on aga jõe- (*Järvajõe*), maa- (*Mõisamaa*), mäe- (*Ussimäe, Emumäe, Kõrgermäe, Tõrremäe, Koolimäe*), pea- (*Mädapea, Pihlaspea, Vainupea, Letipea, Avispea*) ja välja-lõpulisel nimesid *Koovälja, Roodevälja, Aasuvälja, Männikvälja, Naistevälja, Sauvälja, Kakuvälja, Tepelvälja*).

Jõudmata süveneda kõikidesse üksikasjadesse, nimetagem asulanimed, mida kasutatakse sise- või väliskohakäändeis. Märkigem siiski, et sisekohakäänete korral on paljude nimede juures võimalik nii lühike kui ka sseillatiiv (näit. *Essusse, Essu*). Sisekohakäändeid nõuavad järgmised nimed: *Essu, Kavastu, Kõldu, Kärmu, Lihulõpe, Sauste, Võte* (Haljala kn.). *Andja, Kaarli, Katela, Kohala, Raudlepa, Sämi, Ubia, Uhtna, Varudi, Vetiku* (Kaarli kn.), *Ama, Kadapiku,*

Loobu, Neeruti, Tokotopi, Uku, Undla, Vaiatu, Vandu, Viitna, Vohnja (Kadrina kn.), *Arukse, Moora, Padu, Rahkla, Roha* (Laekvere kn.), *Ao, Edru, Koila, Lahu, Pübe, Salla* (Rakke kn.), *Arkna, Assamalla, Kadila, Lasila, Levala, Nurmetu, Päide, Tõrma, Veadla, Veltsi* (Rakvere kn.), *Miila, Põlula, Viru-Kabala* (Rägavere kn.), *Imastu, Kiku, Nõo, Pariisi, Piilu, Saiakopli, Saksi, Salda, Udriku* (Saksi kn.), *Hirtla, Kärü, Määri, Nadalama* (Simuna kn.), *Kursi, Püsupi, Porkuni, Savalduma, Vistla* (Tamsalu kn.), *Altja, Eru, Karula, Lauli, Metsiku, Natturi, Noonu, Palmse, Rutja, Sagadi, Vergi, Vihula, Vila, Võhma* (Vihula kn.), *Inju, Kannastiku, Kehala, Küti, Puka, Saara, Soonuka, Suigu, Vana-Vinni, Võha* (Viru-Jaagupi kn.), *Iila, Kutsala, Mahu, Malla, Siberi, Toomika, Vasta, Viru-Nigula, Võrkla* (Viru-Nigula kn.), *Aburi, Eipri, Koonu, Raigu, Rastla, Triigi, Vao, Vorsti, Äntu* (Väike-Maarja kn.).

Väliskohakäändeis muudetakse järgmisi külanimesid: *Aaviku, Kandle, Karulõpe, Liiguste, Põdruse, Tatruse* (Haljala kn.), *Jäämma, Mõdriku, Näpi, Piira* (Kaarli kn.), *Hõbeda, Härjadi, Kallukse, Lante, Leikude, Põima, Rõmeda, Tirbiku* (Kadrina kn.), *Luusika* (Laekvere kn.), *Tammiku* (Rakke kn.), *Järni, Karitsa, Karivärava, Karunga, Kloodi, Kullenga, Taaravuinu, Toobia* (Rakvere kn.), *Kõrma, Lavi, Mõedaka, Nurkse, Nõmmise, Ulvi* (Rägavere kn.), *Karkuse, Loksu, Moe, Vahakulmu* (Saksi kn.), *Orguse* (Simuna kn.), *Järsi, Kaeva, Kuie, Põdrangu, Vajangu, Võhmata* (Tamsalu kn.), *Adaka, Joandu, Karepa, Kiva, Koljaku, Korjuse, Lobi, Muike, Oandu, Paasi, Pajuveski, Salatse, Tügl, Tõugu* (Vihula kn.), *Allika, Anguse, Aravuse, Kulina, Palasi, Rõnga, Voore* (Viru-Jaagupi kn.), *Aasukalda, Kurna, Linnuse, Pada, Pikaristi, Selja, Tüürri* (Viru-Nigula kn.), *Müüriku, Varangu, Ärina* (Väike-Maarja kn.).

Nii sise- kui ka väliskohakäänded on registreeritud sel-listest nimedest, nagu *Aasu, Pehka* (Haljala kn.), *Aresi* (Kaarli kn.), *Jõetaguse, Läsna, Mäo* (Kadrina kn.), *Muuga, Salutaguse, Sootaguse* (Laekvere kn.), *Paatna* (Rakvere kn.), *Uljaste* (Rägavere kn.), *Avanduse, Kärsa* (Simuna kn.), *Eisma, Haili, Lahe, Toolse, Vatku* (Vihula kn.), *Obja* (Viru-Jaagupi kn.), *Nõmme* (Väike-Maarja kn.).

Nimetamata on linnade, alevite ja alevike nimede muutmise. Küllap siin pole keegi eksinud, sest üldtuntud nimesid tavaliselt valesti ei käänata. Aga siiski. *Kunda* ja *Rakvere* linna, *Tamsalu* alevi ning *Haljala, Vinni, Kadrina, Laekvere, Rakke, Simuna, Pajusti, Roela, Tudu, Viru-Jaagupi, Kiltsi* ja *Väike-Maarja* aleviku nimesid käänatakse sisekohakäänetes. Väliskohakäänetes muudetakse *Tapa* linna, *Võsu* alevi ja *Hulja, Lepna* ning *Sääse* aleviku nimesid. Mõlemad võimalused on registreeritud *Sõmeru* aleviku nime juures.

Jaak SIMM,
vanemteadur